

Maankohoamisen havainnointi karttojen avulla

-Apuna selkokartta, rinnevarjostekartta ja maastokartta sekä ilmakuva Yyterin ja Herrainpäivien alueelta

Tutki karttoja Yyterin ja Herrainpäivien alueelta.

Vastatkaa kysymyksiin.

Mitä koholla olevat osat kartassa kuvaavat?

Vast: ne kuvaavat korkeampia kohtia maastossa, kuten dyynejä.

Mistä muualta kuin Yyterin uimarannan edustalta löydätte dyynimuodostumaa?

Vast: Esimerkiksi Seipinkrooppin ja Fatijärven välistä ja Herrainpäivien niemen pohjoispuolelta.

Mitä voitte päätellä siitä, että dyynien suunnat ovat muuttuneet?

Vastaus: Maa on kohonnut ja maa-ainesta on kerääntynyt uuteen paikkaan tai uuteen linjaan vanhoihin dyyneihin nähden. Siksi myös dyynien ja rantaviivan suunta ovat muuttuneet. Myös tuulensuunta on vaikuttanut hiekan kertymiseen.

Maankohoamisen myötä vanha rantaviiva on jäänyt aina vain kauemmas. Se näkyy kartassa kaarteisena kohoumana. Löydätekö kartalta muinaista rantaviivaa?

Vast: Esim. Fatijärven ja Seipinkrooppin välissä ja Ruutujärven alueella esiintyy vanhaa rantaviivaa. (Oikeat kohdat löytyvät merkittynä punaisilla nuolilla vastaukset-pdf:stä.)

Missä on varjokuvan perusteella alueen korkein dyyni? Mikä sen nimi on?

Vastaus: Yyterinsantojen takana, Keisarinpankki

Herrainpäivät on joskus ollut oma saari. Miten on mahdollista, että se on nykyään ”kiinni mantereessa”?

Vastaus: Maankohoamisen myötä Herrainpäivät on kuroutunut kiinni mantereeseen.

Vielä 150 vuotta sitten... Millaista ihmisten elämä on ollut?

Vastaus: Koska Herrainpäivät on ollut saari,

Etsikää kartalta Fatijärvi. Miten Fatijärvi on syntynyt?

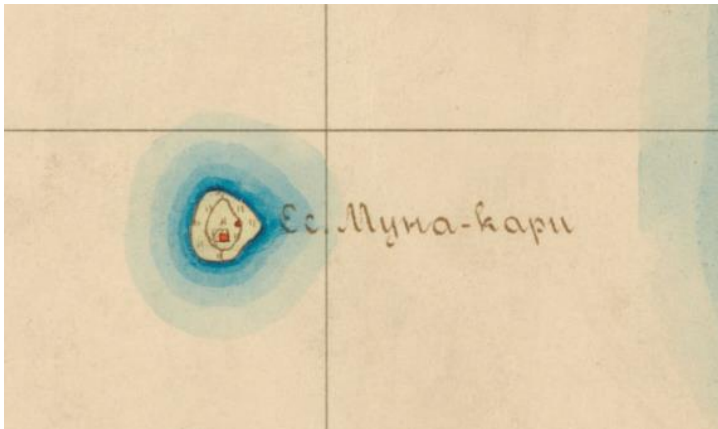
Vastaukset: Fatijärvi ja Seipinkrooppi ovat aiemmin olleet yhteydessä mereen, eli niiden vesi on ollut suolaisempaa. Maankohoamisen myötä vesiyhteys on katkennut. Fatijärvi on nykyisin järvi, eli siinä on makeaa vettä.

Mitä muita maankohoamisen merkkejä löydätte kartasta tai maastosta ympäriltänne?

Mikä ja missä on Munakari?

Vast: Munakari on pieni saari Yyterin edustalla, Yyterinsantojen eteläpäässä.

Lisätietoa: Yyterinsantojen lähimmän saaren, Munakarin, ja mantereeseen väliin on ristiaallokossa muodostunut Munakarinsäikkä-niminen tombolo, mikä on tietynlainen särkkä. Munakarinsäikkä on geologisesti edustavampia Suomessa yhä syntyvistä tomboloista.

Vanha karttakuva vuodelta 1907. Munakari on saanut nimensä sen linnunmunaa muistuttavasta muodosta. Munakari on kirjoitettu kyrillisin kirjaimin, koska Suomi oli tuolloin osa Venäjän keisarikuntaa. Kuvan lähde:

Lisätehtävä nopeille:

Tutki myös maastokarttaa Yyterin alueelta. Missä kaikkialla on luonnonsuojelualuetta (Ls.alue)?

Vastaus: Suurin osa Yyterinsannoista, Munakari, Kräsoorannokka ja Herrainpäivien pohjoispuolella oleva hiekkaranta.

Mitä ihmistoimintaa löydätte alueelta?

Vastaus: Esim. lomakylä, hotelli, leirintäalue, asutusta/mökkejä, retkeilyreittejä ja polkuja ja tiestöä. Oikeassa yläkulmassa näkyy myös junaraide ja teollisuutta.

Mitä asioita ei löydy karttakuvista, mutta voitte nähdä ympärillänne?

Vast: Esim. uimatonnit, rantavyöhykkeet, rantavehne-kasvustot.

Eräs noin 80-vuotias ihminen kertoi hyppineensä uimaan Yyterin hiekkarannalla sijainneelta satulakiveltä. Hänen yläkouluikäiseltä lapsenlapseltaan se ei onnistuisi. Miksi ei?

Vast: Maa on kohonnut, minkä vuoksi kivi on siirtynyt kauemmas rantaviivasta. Kiveltä uimaan hyppääminen ei olisi enää turvallista. Maa on kohonnut noin 40 cm isovanhemman elinaikana.

Muistatko kuulleesi esimerkiksi sukulaisiltasi tarinoita ”siirtyneestä rantaviivasta ” tai muusta maankohoamiseen liittyvästä?

Vast: Jokaisen oma vastaus

Verratkaa vanhaa ilmakuvaa Herrainpäivien ja Fatijärven alueelta uuteen, vuoden 2024 ilmakuvaan. Mitä on tapahtunut?

Vast: Herrainpäivien ja Fatijärven välinen hietikko on muuttunut metsäksi.